

Datum

2023-10-03

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

ASN-2023-13449

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Etablering för fler - jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24) STK-2023-1001

Arbetsmarknads- och socialnämnden lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag och bedömer att de förbättrar förutsättningarna för nyanländas etablering. Nämnden vill särskilt lyfta fram utredningens förslag att vissa anhöriga till flyktingar ska omklassas och därmed erhålla en lägre etableringsersättning än vad motsvarande grupp får idag. Nämnden ser en risk för att den lägre ersättningen kommer att innebära att fler hushåll behöver ansöka om ekonomiskt bistånd för att klara sin försörjning. Vidare ser nämnden en risk för att kommunens kostnader för insatser till den omklassade gruppen inte kompenseras fullt ut genom utredningens förslag till justerad schablonersättning. Ökade kostnader för kommuner bör kompenseras enligt finansieringsprincipen.

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag och vill särskilt belysa följande:

Utredningen beskriver att en stor grupp anhöriginvandrare, i synnerhet kvinnor, står utan både arbete och studier och inte heller deltar i arbetsmarknadspolitiska insatser eller sfi. Nämnden delar utredningens bild och ställer sig positiv till utredningens förslag att utvidga målgruppen för etableringsinsatser. Nämnden ser också att förslaget att införa en etableringsersättning för den utvidgade gruppen kan vara ett viktigt medel för att stärka incitamenten för enskilda att delta i etableringsprogrammets aktiviteter.

Arbetsmarknads- och socialnämnden är positiv till utredningens förslag och bedömningar om ett utökat informationsansvar för Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och kommuner som syftar till att ge utökad information till nyanlända om förväntningar och möjligheter till självförsörjning.

När det gäller förslaget att kommunerna får skyldighet att löpande under året hålla sig informerade om vilka nyanlända som folkbokförs i kommunen samt förslaget att förtydliga kommunernas ansvar för att nå, erbjuda och motivera nyanlända till deltagande i sfi och samhällsorientering vill nämnden understryka vikten av att kommunen får bra förutsättningar att inhämta nödvändig information om nyanlända personer från folkbokföringen och Migrationsverket. Nämnden vill också lyfta att det är viktigt att det finns ett fungerande system för att inhämta information om vilka personer som flyttar till Malmö från andra kommuner och som tillhör målgruppen för sfi och samhällsinformation.

Nämnden är positiv till utredningens bedömning att Statskontoret bör få i uppdrag att följa upp arbetet med informationsinsatser och arbetet med den utvidgade målgruppen.

Nämnden ställer sig positiv till utredningens förslag och bedömningar beträffande ett mer individualiserat, flexibelt och effektivt etableringsprogram. Utredningens förslag avseende fördjupad kartläggning som grund för mer individualiserade planeringar för att förkorta vägen till arbete och utbildning och ett tydligt fokus på att erbjuda kvinnor arbetsnära insatser är bra. Bra är även förslaget om att handlingsplanen ska innehålla slutmål för den nyanländes deltagande i etableringsprogrammet, då det skapar en tydlighet för deltagaren och möjlighet för arbetsförmedlingen att följa upp om arbetet går enligt plan.

Utredningens förslag om att tiden i etableringsinsatser kan förlängas för deltagare som saknar gymnasieutbildning med ytterligare högst tolv månader är bra under förutsättning att deltagaren får tillgång till bra individanpassade aktiviteter inom ramen för programmet.

Nämnden bedömer att utredningen presenterar bra förslag för att ge bättre möjligheter att kombinera föräldraskap med deltagande i etableringsinsatser. Förslaget om att införa överhoppningsbar tid vid föräldraledighet ger framför allt fler kvinnor större möjligheter att delta i etableringsinsatser under så lång tid de behöver.

Arbetsmarknads- och socialnämnden vill understryka att insatser för föräldralediga är mycket viktiga för att framför allt kvinnors etablering i samhället inte ska fördröjas. Nämnden ställer sig därför positiv till utredningens bedömning att Skolverket bör få i uppdrag att besluta om och fördela statsbidrag till komvux för att erbjuda språkträning och studie- och yrkesvägledning i öppen förskola. Statsbidraget skapar nya möjligheter att hålla språkkunskaper och diskussionen kring enskildas planering för framtiden levande. Nämnden efterlyser också möjligheter att bedriva insatser för föräldralediga på kvällar och helger både fysiskt och digitalt.

Konsekvenser för barn

Utredningens förslag bedöms ha en positiv effekt för barn till nyanlända föräldrar. Sammantaget ger förslagen bättre förutsättningar för nyanlända att etablera sig i arbets- och i samhällslivet vilket främjar uppväxtvillkoren för deras barn.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Utredningens förslag syftar till att tillgodose nyanlända kvinnors behov av stöd och etablering, dels genom att en utvidgad grupp nyanlända, i synnerhet kvinnor, föreslås få ta del av det samordnade etableringsstöd som erbjuds inom etableringsprogrammet, dels genom förslagen som syftar till ett mer individualiserat, flexibelt och effektivt etableringsprogram där arbetsnära insatser även ska erbjudas till kvinnor.

Ekonomiska konsekvenser

Nämnden bedömer att utredningens förslag på sikt kan förbättra och skynda på nyanländas och utrikes födda kvinnors möjligheter att etableras och bidra i arbets- och samhällslivet. En effektivare etablering minskar på sikt behovet av ekonomiskt bistånd.

Utredningen beräknar att kommunernas kostnader för kompletterande försörjningsstöd kommer att minska till följd av möjligheterna till förlängd tid i etableringsprogrammet med etableringsersättning. Nämnden delar utredningens bedömning. Det är dock svårt att bedöma hur många deltagare som kommer att få förlängd tid i etableringsprogrammet och hur stor effekten blir för nämndens kostnader.

När det gäller utredningens förslag och bedömningar beträffande anpassningar för ett mer enhetligt regelverk vill nämnden uppmärksamma utredningens förslag till omklassning av en grupp anhöriga till flyktingar till att tillhöra den utvidgade gruppen för etableringsinsatser. Förslaget innebär att gruppen kommer att få en lägre dagersättning vid deltagande i etableringsinsatser och inget etableringstillägg för hemmavarande barn. Trots att anknytningspersonen har ett försörjningsansvar för anhöriga som får uppehållstillstånd ser nämnden en risk för att den lägre statliga deltagarersättningen kommer att innebära att fler hushåll behöver ansöka om ekonomiskt bistånd för att klara sin försörjning.

Utredningen föreslår vidare att staten inte längre ska ge schablonersättning till kommuner för den omklassade gruppen och att kommunernas kostnader för sfi, vuxenutbildning och samhällsorientering för den omklassade gruppen ska kompenseras genom höjd schablonersättning för flyktingar och anhöriga som även fortsättningsvis omfattas av flyktingmottagandet. Nämnden ställer sig tveksam till konstruktionen att schablonersättningen föreslås baseras på antalet individer i en grupp men även avser ersätta kostnader rörande en annan grupp. Nämnden ser en risk för att kommunens kostnader för insatser till den omklassade gruppen inte kompenseras fullt ut genom förslagets konstruktion. Sammantaget anser nämnden att kommuner bör kompenseras enligt finansieringsprincipen både när det gäller ökade kostnader för ekonomiskt bistånd och ersättning för insatser.

Ordförande

.....
Sedat Arif
.....

Förvaltningsdirektör

.....
Britt-Marie Pettersson
.....

Särskilda yttranden

Malin Yngvard (SD) och Peter Claréus (SD) avser inkomma med ett särskilt yttrande, bilaga.